

STYRESAK 07/25

STATUS BYGNINGSVERN, INKLUDERT FEMÅRSPLAN FOR ANTIKVARISK BYGNINGSVEDLIKEHOLD

Går til

Styrets medlemmer

Styremøte

26. januar 2025

Saksbehandler

John Olsen. Innspill fra relevante avd. ledere og håndverkerne som arbeider med antikvarisk vedlikehold.

Vedlegg:

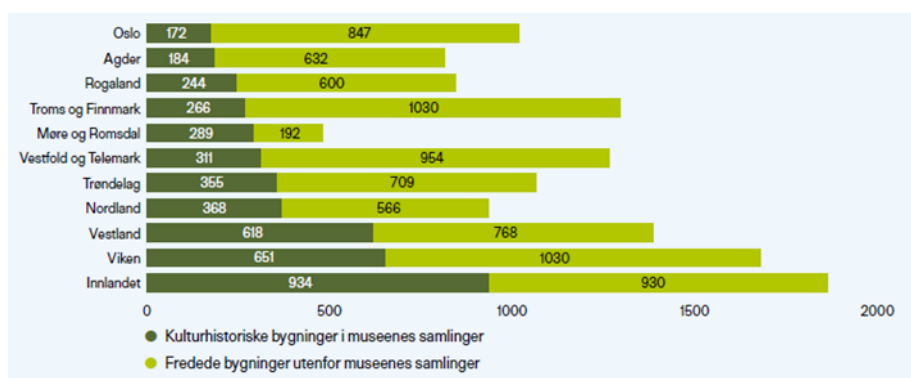
Femårsplan istandsetting av antikvariske bygningsmasse i Vest-Agder-museet

Saksfremlegg

I forbindelse med oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjon og selskapskontroll har styret vedtatt å årlig behandle femårsplan for antikvarisk vedlikehold. Vedlagte plan omfatter større istandsettingsprosjekter, ikke mindre løpende vedlikeholdsoppgaver.

Administrasjonen legger i tillegg frem en oversikt over status i arbeidet med bygningsvedlikehold i Vest-Agder-museet. Avdelingene uten antikvariske bygg (Tingvatn, Museumshavna) og avdelinger hvor andre både har vedlikeholdsansvar og ansvar for å følge dette opp (Hestmanden (Bredalsholmen)) er ikke medtatt i denne saken.

Agder er blant fylkene i landet med færrest bygg på museum (museer under Kulturdepartementet)– og også blant fylkene med færrest fredede bygg samlet sett. Dette betyr at det er særlig viktig å ta vare på de byggene som er kommet på museum, eller tatt ut til bevaring. Mange av byggene Vest-Agder-museet forvalter er også innenfor kategorier hvor det er relativt sett få bygg også nasjonalt, f.eks. knyttet til industri, samferdsel og militærhistorie.

Fra "Museenes kulturhistoriske bygningssamlinger", Kulturrådet 2020.

Vest-Agder-museet forvalter 130 bygninger. 103 av disse er antikvariske bygg, dvs. at de enten er fredet, regulert til bevaring eller bevart ut fra byggenes egenverdi/formidlingsverdi. Ca. 40 av byggene er enten fredet eller under fredning. Totalt utgjør museets bygningsmasse ca. 25 300 m². Størrelsesmessig spenner byggene fra telefonkiosker på 1 m² til Spinneribygningen på Sjølingstad og Andorsengården i Mandal på henholdsvis 2 250 m² og 2 850 m².

I 2019 ba Kulturdepartementet museene om å foreta en kartlegging av all antikvarisk bygningsmasse (<https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/museene-kulturhistoriske-bygningssamlinger>). Dette som grunnlag for museumsmeldingen som kom i 2021. Aust-Agder museum og arkiv og Vest-Agder-museet samarbeidet

for å få en lik vurdering av museumsbyggenes tilstand i det kommende Agder fylke. Behovet for istandsetting ble kategorisert fra TG0 til TG3, hvor TG0 er «nytt bygg», mens TG3 er bygg med store skade og stort istandsettingsbehov, gjerne lekkasje i tak, svikt i bærende konstruksjoner osv.

Vest-Agder-museet har prioritert å sette i stand byggene med dårligst tilstand (TG3) og som samtidig har størst antikvarisk verdi og/eller størst formidlingsverdi. Det betyr at et bygg med TG3 ikke nødvendigvis får høyest prioritet, hvis ikke bygget også er viktig ut fra andre verdier. Personalressursene til istandsetting er imidlertid for små, særlig på Kristiansand museum, slik at en ikke både klarer å gjennomføre større istandsettingsprosjekter, samtidig som en driver løpende vedlikehold. I forbindelse med arbeidet med museumsmeldingen, hyret Kulturdepartementet/ Kulturdirektoratet inn HRP til å både kalkulere kostnader for istandsetting, men også å lage nøkkeltall på kostnader og personalressurser for å sikre forsvarlig vedlikehold. HRP har brukt erfaringstall fra ulike museer, bl.a. Norsk folkemuseum. Når det gjelder rent vedlikehold (ikke istandsetting) har HRP beregnet en gjennomsnittlig årlig kostnad på kr 600kr/m² inkludert lønn (for VAM vil dette utgjøre ca. 15 millioner), eller ca. 20 bygninger pr. håndverker. Ved Kristiansand museum er det en håndverker pr. 40 bygg. Denne skal både drive vedlikehold og følge opp istandsettingsprosjekter. Samlet sett klarer museet å sette av ca. kr 5 millioner inkl. lønn.

Til å følge opp vedlikehold og istandsetting har museet følgende ressurser:

- Lista museum: Ett årsverk fordelt på antikvariske vedlikehold og vaktmesteroppgaver.
- Sjølingstad Uldvarefabrik: Ett årsverk knyttet til antikvarisk vedlikehold, finansiert gjennom tilskudd til Teknisk-industrielle anlegg.
- Kristiansand museum: Ett årsverk knyttet til antikvarisk

istandsetting/vedlikehold – og noe formidling

- Gimle Gård: Ett årsverk fordelt på antikvarisk vedlikehold og vaktmesteroppgaver.

Museet har de siste årene tatt inn flere bedrifter og enkelthåndverkere på prosjekt, men ser utfordringene med at dette gir mangel på langsiktighet og å sikre intern kompetanse på antikvarisk bygningsvern. Med bakgrunn i ovenstående har museet også søkt Kulturdepartementet om ekstra tilskudd.

Den tekniske tilstanden på museets bygningsmasse er bedret i perioden fra 2019 til 2024, men det er store ulikheter internt i museet. Det er også en utfordring (særlig på Kristiansand museum), at forfallet på bygg som har hatt TG2 har fortsatt, slik at de er kommet ned på TG3. At det er like mange bygg med TG3 i 2024 som i 2019 betyr derfor ikke at det nødvendigvis er de samme byggene som er i denne kategorien hele perioden.

	TG0/TG1	TG2	TG3	Totalt
2019	44	45	14	103
2024	57	32	14	103

Både Sjølingstad Uldvarefabrik og Lista museum vil oppnå normalt vedlikeholdsnivå på sin bygningsmasse i løpet av kommende 5-års periode. Det samme gjelder utvendig vedlikehold på Andorsengården. De store etterslepene på vedlikehold etter femårsperiodens utløp er knyttet til Kristiansand museum. I tillegg vil Andorsengården, Chr. Bers hus i Flekkefjord og flere av byggene på Lista ha behov for innvendig istandsetting. Museet vil de kommende årene ha et særlig fokus på bygningsmassen ved Kristiansand museum.

Fem-års plan

Fem-års planen er utarbeidet med grunnlag i det tilskuddsnivået som er kjent i dag, det vil si med grunnlag i økonomiplanen for fylkeskommunen og museets egne vedtak, samt forventede muligheter for ekstra tilskudd fra stiftelser og fond. Det er tatt høyde for istandsetting av skader etter hærverk/brann på Kristiansand museum, med unntak av de fem mest krevende dørene. Disse dørene må det etableres et eget prosjekt knyttet til, som også vil fordre egen ekstern finansiering. Administrasjonen vil komme tilbake med en egen styresak på dette.

Forslag til vedtak

1. Styret tar saken til orientering.
2. Styret vedtar femårsplan for istandsetting av den antikvariske bygningsmassen.

Vest-Agder-museet IKS